

Esperanto *Internacia*

Monata organo de Internacia Esperanto-Ligo

Eldonanto : Internacia Esperanto-Ligo
Heronsgate, Rickmansworth, Anglujo

Adreso de la Redakcio : Teo JUNG,
Harstenhoekweg 223, Scheveningen, Nederl.

Vol. 3. N-ro 4

Aprilo 1939

CLARK GABLE KAJ NORMA SHEARER TOSTAS LA ESPERANTO-MOVADON

Dum la filmigo de « *Idiot's Delight* » la du famegaj filmsteloj de M.G.M. multe interesiĝis pri la neŭtrala internacia lingvo kaj pri ĝia granda valoro por la moderna mondo.

JOSEPH R. SCHERER, Prez. de EANA :

Esperanto en grava filmo

2000 leteroj kaj poŝtkartoj alvenis ĉe Reĝisoro Brown

Okuloj kredas pli rapide ol oreloj !

(Verkita por ĉiuj Esperantaj gazetoj kiuj deziras uzi la enhavon.)

Reĝisoro Clarence Brown miregis pro tiom da leteroj, kiuj alvenis jam dum la filmigo de « Idiota Amuzo ». 2000 leteroj el ĉiuj mondpartoj !

Mi ankaŭ miregis ! Ne pro la granda nombro de la leteroj, sed pro tio ke tuta milo de la leteroj venis el Nederlando !!! Ĉerte ne 50 % el ĉiuj esperantistoj loĝas en tiu ĉarma lando.

Sed mi venis al la konkludo ke almenaŭ du landaj esperantistaj organizaĵoj, en Nederlando, estas tiel bone organizitaj kaj gvidataj, ke la membroj grandioze kunlaboras. La mil leteroj el Nederlando venis preskaŭ ĉiuj de la membroj de la Federacio de Laboristaj Esperantistoj kaj de « La Estonto Estas Nia » (LEEN).

Mi nepre devas gratuli al ambaŭ organizaĵoj kaj danki al la membroj kiuj skribis. Same mi kompreneble dankas al la disaj gesamideanoj en aliaj landoj, kiuj jam sekvis la inviton sendi gratulojn al s-ro Brown. Mi preferas ne diri, kiom de la aliaj mil leteroj venis el la diversaj landoj, ĉar mi timas ke kelkaj samideanoj hontus.

Permesu al mi jam en la komenco diri ke la leteroj kun longa listo da subskriboj faris la plej grandan impreson. La sola subskribo de prezidanto aŭ sekretario de granda societo ne efikis tiel okulfrape, kiel 20 aŭ 100 subskriboj (kiuj parte ĉe kovris la dorsan flankon) sur letero de malgranda klubo. Do mi rekomendas tiun metodon plej forte. Poste ĉiuj membroj povas unuope sendi apartan poŝtkarton aŭ letereton.

Preskaŭ ĉiuj skribintoj, laŭ mia antaŭa rekomendo, gratulis pro la uzo de Esperanto, kaj promesis viziti la kinejojn por vidi tiun filmon. Kromaj promesoj vizitigi

siajn familianojn kaj geamikojn kaj fari gazetan reklamon same bone impresis.

S-ro Brown montris la leterojn al aliaj reĝisoroj kaj rakontis pri la evidenta grandeco de la esperantista movado. Ĉiuj miris ke Esperanto vivas en tiom da landoj. Oni ofte suspektas (kelkfoje ne sen kialo) ke ni fanfaronas pri la hodiaŭa utilo de Esperanto. Do ni devas montri faktojn... precipe en Hollywood! **Okuloj kredas pli rapide ol oreloj!** Mi ne povas tion ripeti sufiĉe ofte.

La amaso de leteroj kreis pli grandan respekton por Esperanto ĉe la estroj de la M.G.M. filmfarejo. Do ili pli volonte aŭskultis kiam mi postulis kelkajn ŝanĝojn en la dialogo por eviti neintencitan damaĝon al Esperanto.

Pro la kreita pli granda respekto por Esperanto (dank' al tiuj gratulamasoj) mi povis pli facile zorgi ke Esperanto estu uzata nur en digna maniero.

Do ĉiu skribinto povas havi la kontentigan senton ke per sia letero aŭ karto li helpis al mi kaj al Esperanto en la malproksima Hollywood.

La multaj belaj foto-poŝtkartoj iras al la kolosa bild-kolekto de la M.G.M. filmfarejo, en kiu oni povas admiri centojn da interesaj vidindaĵoj de la tuta mondo. Per la bela donaco mi povis krom gajni por Esperanto la amikecon de la grava bibliotekestro de M.G.M.

★

Mi diris en pli frua artikolo ke Reĝisoro Brown konsentis respondi la gratulajn leterojn persone. Sed kiam alvenis leteroj amase ĉiutage el preskaŭ 100 landoj, mi petis ke mi klarigu al la esperantistoj ke mi ne kapablos persone respondi. Li supozis ke venos 100 aŭ eble 200 leteroj. Sed DU MIL! Neeblaĵo!

La tempo de s-ro Brown estas tro multtekosta kaj ne permesas al li respondi milojn da leteroj. Lia salajro estas proksimume \$100.— por ĉiu horo aŭ \$5,000.— ĉiusemajne. Ĝi estas konforma al lia mirinda kapablo krei grandfilmojn kiuj ĉiam alportas belajn profitojn al M.G.M.

Se pro viaj talento kaj arto vi kapablus krei pentraĵon aŭ libron tiel mirindan kę centmilionoj da homoj volas vidi aŭ legi ĝin, ĉu vi ne volus ricevi parton de la profito? Sendube jes!

La filmfarejo mem respondos kaj parte jam respondis per mallonga esperantlingva letero. Tiaj amasleteroj estas kutime respondataj nur post kelkaj monatoj.

Bedaŭrinde la adresoj de multaj skribintoj estas nelegeblaj. Ili kompreneble ne povas ricevi respondon. Adresoj kaj nomoj kompreneble devus ĉiam esti skribitaj per klaraj pres-literoj.

★

Strangaj petoj venis de kelkaj gesamideanoj. Iuj volis tuj-tuj veni al Hollywood. Kelkaj sendis fotografiaĵojn de siaj familianoj, aŭ de siaj favorataj hundoj kaj katoj.

Kelkaj samideanoj skribis 3-5-10-paĝajn leterojn kun babilado pri la tuta familio aŭ pri la glora historio de siaj patrolandoj. Aliaj rakontis kiom da lernejoj estas en la lando, kiom da poetoj, ŝafoj, aŭ kiom da bibliotekoj. Filmreĝisoro ne havas tempon por legi kiom da rozoj aŭ florbrasikoj kreskas tie en fora lando.

Kelkajn leterojn mi devis preni hejmen kaj kaŝi por eviti malbonan impreson pri la esperantistoj.

Mi petis ke oni sendu gratulojn pro la uzo de Esperanto kaj promesu fari vastan reklamon por la filmo. Sed oni ne diru en tiaj leteroj ke oni skribas «laŭ la peto de s-ro Scherer». Leteroj devas esti spontaneaj.

Bedaŭrinde kelkaj gesamideanoj «informis» s-ron Brown ke pro la filmo Esperanto multe profitos. **Kial diri tion?** M.G.M. tion jam suspektis. Sed M.G.M. ne uzis Esperanton por fari propagandon por Esperanto!

Feliĉe 90 % de la skribintoj **ĝuste diris**

ke pro la uzo de Esperanto la filmo profitos, ĉar la esperantistoj de la mondo faros reklamon tre vastan por la filmo. **Ili saĝe diris ke Esperanto helpas al la filmo**, laŭ teknika vidpunkto kaj certigante por ĝi pli grandan finanĉan sukceson. **Tion** la filmfarejo ŝatas aŭdi.

(Pli poste ni povos skribi ke ni vidis la filmon kaj ke ĝi tre plaĉis precipe pro la Esperantaj dialogopartoj.)

Ne fanfaronu pri la filmo en leteroj kaj ĉe geamikoj!

Ne parolu pri «Esperanto-filmo»! Prefere parolu pri «Gable-Shearer filmo kun Esperantaj dialogo-partoj». Ankaŭ ne postulu ke tuj ĉiuj filmoj parolu Esperanton ekskluzive!

★

Bedaŭrinde mi ne povas korespondi private kun gesamideanoj kiuj petis tion. Mi estas prezidanto kaj vic-prezidanto de tro multaj Esperantaj organizaĵoj por havi tempon por korespondi pri io speciala. Mi ankaŭ deziras legi kelkajn Esperantajn librojn, iom labori en la Lingva Komitato, kaj verki kelkajn artikolojn en diversaj lingvoj. Mi ankaŭ bezonas iom da tempo, se mi volas esti bona varbgarantianta en 1939. Kaj... en mia libera tempo mi ja ankaŭ devas labori por gajni iom da mono por vivi.

Se iuj inteligentaj gesamideanoj inter la aĝoj 20 kaj 30 volas korespondi kun kelkaj el miaj tute novaj gelernantoj en malgranda klaso de filmgeaktoroj, ili povas sendi al mi simplajn poŝtkartojn kun koncizaj informoj pri si (aŭtobiografio sur p.k.). Mi ne povas garantii respondon al ĉiuj, se alvenos tro multaj kartoj. Vi devas riski tion. Mia nuna adreso: 212 S. Grand, Los Angeles, (Calif.)

Tamen mi ĝojas ricevi leterojn kaj salutojn kun informoj kaj kritikoj. Ili donas al mi ideojn. Mi povas ilin respondi en venontaj artikoloj. Sed mi nepre ne povas persone respondi.

Mi deziras tute sincere danki al la eldonantoj de esperantistaj gazetoj kiuj sendis al mi ekzemplerojn de la numeroj kiuj enhavas menciojn pri la nova «Gable-Shearer Filmo». Tute specialan dankon al samideano Mickey pro lia artikolo

Nia propagando, nia vivo, kaj nia estonteco

De maldekstre : 1. Propaganda tabulo fiksita ĉe la enirpordego de la ejo de l'Esperantista Societo « Verda Stelo » en Osijek (Jugoslavio). Ĝi konstante okulfrapas la preterirantojn, tiom pli, ĉar ĝi troviĝas ĉe la fronto de l' plej trafikplena strato de la urbo. La tabulo estas pentrita en kvin koloroj kaj surhavas kroatlingvan alvokon kiu signifas jenon : « Lernu la internacian helplingvon ! Esperanto instruas la homojn reciproke sin kompreni, estimi kaj helpi. » (Foto : L. Firiczky.) — 2. Jen kvazaŭ la praktika apliko de la ĵus legita alvoko : Germanaj gesinjoroj Karl Simon kun edzino, gvidataj de loka samideano s-ro Radomir Klajiĉ (maldekstre) tra Beogrado, la ĉefurbo jugoslavia. — 3. La gitaro estas tiel granda kiel Colette, la 4-jara filino de la IEL-delegito en Perpignan (Francujo), s-ro René Llech-Walter. Sur la bildeto, Colette estas vestita kiel la anoj de la « Estudiantina Catalana » ; Colette multe amas muzikon kaj fervore lernas Esperanton.

en n-ro 51 de « Franca Esperantisto ». Viajn demandojn mi dume jam respondis en depostaj artikoloj en « Heroldo » kaj en sekvonta pri « kiel venigi la filmon al via urbo ».

Tre efikan laboron faras ankaŭ la Brita Esperanto-Asocio. Espereble la britoj mem raportis aŭ -os en « Heroldo » kio ili eltrovis pri la montrado de la filmo en Eŭropo.

Mi jam klarigis ke mi preparas 3-4 kolektojn kun eltondaĵoj el Esperantaj kaj nacilingvaj gazetoj kaj revuoj. Koran dankon pro jam senditaj ekzempleroj ! Sed mi esperas pri kelkaj mil pliaj eltondaĵoj. La kolektoj estos unu por Reĝisoro Brown, unu por M.G.M., kaj unu por mi mem.

Mi sukcesis transdoni salutojn de diversaj gesamideanoj al kelkaj filmsteloj, nome al Robert Taylor, Sonja Henie, Joan Crawford, Spencer Tracy, Johnny Weissmuller (Tarzan), Janet MacDonald, Wallace Beery, Charles Boyer, Mickey Rooney, Paul Muni, Luise Rainer, Loretta Young, Hedy Lamarr, Norma Shearer, Clark Gable kaj kelkaj aliaj. Ili dankas pro la salutoj kaj siaflanke salutas la koncernajn admirantojn.

★

Permesu al mi ankoraŭ kore danki al diversaj aŭtoroj pro senditaj lernolibroj kaj aliaj verkaĵoj. Hazarde mi estas lektanto de Esperantaj lernolibroj el kiel eble plej multaj landoj.